THE INFORMATIONAL - ANALYTIC BULLETIN

DEVELOPMENT

First steps

Тараққиёт. Қадамҳои аввалин

Бюллетени иттилоотӣ - таҳлилӣ

Нашрияи ҳармоҳаи "Оҷонсии Дастгирии Равишҳои Инкишофи Нав"

№ 5 Май 2011

Бюллетен ҳадаф дорад тавассути баланд бардоштани сатҳи огоҳии ҷомеа аз барномаҳои тараққиёт муҳити манфиатдорро ба вуҷуд оварад.

Аз нав табъкунӣ танҳо бо ҳадафҳои ғайритиҷоратӣ мумкин аст. Ҳангоми истифодаи маводи чопшуда ишора ба бюллетен ҳатмист.

Масъулияти далелу рақамҳои дар мақолаҳо овардашударо муаллифон ба ӯҳда доранд. Ҳайати таҳририя на бо ҳама муаллифони мақолаҳои дар бюллетен ба табъ расида ҳамфикр аст.
Ҳайъати таҳририя ҳуқуқи таҳрири маводро дорад.

Дар ин шумора • В этом номере • Бу сонда ўқинг

ҲЕЧ КАС ВА ҲЕЧ ЧИЗ ФАРОМӮШ НАМЕШАВАД! 1
НАВИГАРИҲО 2
ШАРҲИ КОМЁБӢ. "БА МАКТАБИ МО БАТАРЕЯИ ОФТОБӢ ОВАРДАНД..." 3
ЭНЕРГЕТИКАИ БОДӢ 5
СТРАТЕГИЯИ РУШДИ ИҶТИМОӢ-ИҚТИСОДИИ ҶАМОАТИ ТАҒОЯКИ НОҲИЯИ СПИТАМЕН 7
БАҲРАГИРАНДАГОНИ ЛОИҲАИ "РБМ" ДАР СОЛИ 2010 420 С/ГА ҲОСИЛИ ПОМИДОР РӮЁНИДАНД 9
ИШТИРОК 11
КАК ПРОДАТЬ СОЛНЦЕ? МОЖНО ВПОЛНЕ ЗАКОННЫМ СПОСОБОМ 13
ИСТОРИЯ УСПЕХА. ФЕРМЕРЫ ПОЛУЧАЮТ УСТОЙЧИВЫЕ ДОХОДЫ 14
"Я СЕРДЦЕ ОСТАВИЛ В ФАНСКИХ ГОРАХ..." 16
ЙЎЛ ЧЕТИДАГИ ТАБАССУМ 17
ТОК ЎСТИРИШ ВА ПАРВАРИШЛАШ УСУЛЛАРИ 19
КАЛЕНДАРЬ СОБЫТИЙ 20

ҲЕҶ КАС ВА ҲЕҶ ЧИЗ ФАРОМӮШ НАМЕШАВАД!

Диққат, диққат! Инҷо Маскав. Ҳамаи радиошунавоии Иттифоқи Советӣ дар амаланд. Бигзор бо нури хотираи посдорӣ, муҳаббат ва бо нури ғаму андӯҳи мо рӯҳи фидоиёни Ватан шод шавад...

Дар хотир дорем...
3 солу 10 моҳу 18 рӯз...
26 миллиону 452 ҳазор нафар қурбони ҷанги Бузурги Ватанӣ гардиданд...

Дар ёд дорем...
Фаромӯш намекунем онҳоеро, ки дар фронт бо душман ва дар сафи партизанҳо ҷангиданд. Онҳое, ки дар контслагерҳои фашистон азият диданд. Дар хотир дорем онҳоеро, ки нахобида, бе истироҳат дар ақибгоҳ меҳнат карданд. Дар ёд дорем онҳоеро, ки то Берлин ва Прага ҷангида рафтанд, инчунин фаромӯш намекунем онҳоеро, ки дар байни мо имрӯз нестанд... Дар ёд дорем он деҳаҳо ва шаҳракҳое, ки тамоман барҳам дода шуданд, ё ки аз рӯи замин батамом несту нобуд карда шуданд... Дар хотир дорем сатҳо шаҳрҳое, ки вайрону хароб карда шуданд, вале решакан нашуданд! Фаромӯш намекунем ҳар як кӯча ва хонаро!
Сарбози ҷанги Бузурги Ватанӣ! Ту худро дар Маскав ва Сталинград зери хатари марг монда онҳоро ҳимоя намудӣ, ба Ленингради ба муҳосираафтода нон расонидӣ, дар танкаҳо назди Прохоров сӯхти... Худро фидо намуда ҷони миллионҳо одамонро наҷот доди. Ту бо гум кардани наздикони худ дар лагерҳои сталинӣ, маҳбусони Освенсим, Бухенвалд ва Дахауро озод намуди... Ту ба ҳудуди бегона ҳуҷум накарди ва ҷӯёни шаъну шараф нагардиди. Ту модар Ватан ва оилаи худро ҳимоя намуди. Дар ёд дорем ҳамаи онҳоеро, ки ба Ғалаба саҳми худро гузоштанд... Ба ҳамаи онҳо сар фуруд меорем.
Солҳо, даҳсолаҳо мегузаранд... Наслҳои нав ба миён меоянд... Аммо, оё қаҳрамонии ҷанговаронро аз ёд бурдан мумкин аст, ки на танҳо ҳаёти моро, балки худи Инсониятро, ки фашист мехост аз байн барад, наҷот доданд...
Дар рӯзи Ғалабаи Бузург ҳамаи мо барои пос доштани хотираи писарон, духтарон, падарон, модарон, бобоҳо, шавҳарон, занон, бародарон, хоҳарон, сафдошон, наздикон ва дӯстоне, ки аз майдони ҷанг барнагаштанд сар фуруд меорем...
Дар навбати худ ҳайати кормандони «ОДРИ Нов» низ ҳамагонро бо ин иди Бузурги Ғалабаи бошукӯҳи мардуми шӯравӣ алайҳи фашизм, табрик мекунад! Миннатдории самимонаи худро ба муҳофизони Ватан изҳор мекунем! Бигзор ҳамеша саломат, умратон тӯлонӣ ва дар ҳар як хонадони мову шумо сулҳ бошад!

Навигариҳо

Дар Хуҷанд муаллифони беҳтарини лоиҳаҳои истифодаи дубораи захираҳо соҳиби 4 ҳазор евро шуданд

Дар шаҳри Чкаловск намоишгоҳи дуввуми «Сарфаи энергия ва технологияи истифодаи дубораи захираҳо - 2011» доир гардида, ғолибони он баҳри рушди лоиҳаҳои худ бо 4 ҳазор евро маблағ сарфароз гардонида шуданд.

Дар намоишгоҳи мазкур намояндагони корхонаву ташкилот, созмонҳои ҷамъиятӣ, ихтироъкорон ва ҳамчунин хонандагони мактиби таҳсилоти умумӣ 47 лоиҳаҳои худро бо намунаҳои санҷишӣ, макетҳову нақшаҳо ва маҳсулоти тайёр пешниҳод карда, бо ҳам табодули афкор намуданд.

Дар чаҳорчӯбаи намоишгоҳ ду мизи мудаввари соҳавӣ доир гардида, иштирокчиёни он доир ба масоили истифодаи дубораи маҳсулот, аз ҷумла истеҳсоли ғилофакҳои каммасраф, дастрас кардани биогаз, безарар гардонидани дастгоҳу таҷҳизоти дорои симоб, сохтмони ҳоҷатхонаҳои аз ҷиҳати экологӣ безарар, истифодаи дубораи партовҳои пластикӣ ва ғайра ибрози андеша карданд.

Муаллифони корҳои беҳтарин соҳиби диплому тӯҳфаҳои арзишманд гардида, КВД «Заря Востока» ва ҶДММ «Қувватшер» барои рушди минбаъдаи технологияҳо оид ба истифодаи дубораи захираҳо соҳиби 2 ҳазор евро шуданд. Донишкадаи боғдорӣ ва сабзавотпарварӣ низ барои технологияҳои инноватсионии агротехникӣ бо ҳамин миқдор маблағ сарфароз гардонида шуд.

Қобили зикр аст, ки намоишгоҳи мазкур аз ҷониби Ҳукумати вилояти Суғд ва шаҳри Чкаловск, Донишкадаи кӯҳкорӣ-металлургӣ (Чкаловск), Раёсати ҳифзи муҳити зисти вилоят, ҶК «Гурӯҳи ҷавонон оид ба ҳифзи муҳити зист» дар ҳамдастӣ бо созмони байналмилалии «Акт Алянс» ва Дафтари САҲА дар Тоҷикистон созмон дода шуд.

ОИ “Asia - plus”

Корхонаи нави металлургӣ дар Тоҷикистон

Дар Тоҷикистон бо сармоягузории ширкати «Консап Комодитиз Инк»-и ИМА ва ҷамъияти дорои масъулияташ маҳдуди Тоҷикистону Амрико корхонаи нави металлургӣ - Корхонаи муштараки «Анзоб» сохта мешавад.

Дар ин бора ба хабарнигори АМИТ «Ховар» аз маркази матбуоти Вазорати энергетика ва саноати ҶТ иттилоъ доданд.

Тибқи суханони манбаъ иқтидори солонаи корхонаи нав истеҳсоли 5 ҳазор тонна сурмаи металлиро ташкил медиҳад. Дар назар аст, ки корхонаи мазкур соли 2012 бо мусоидати молиявии ширкати амрикоии «Консап Комодитиз Инк» ба фаъолият пардозад.

Корхона дар асоси шартномае, ки моҳи апрели соли 2005 миёни Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ширкати амрикоии «Консап Комодитиз Инк» ба имзо расида буд, ташкил гардид.

Мутобиқи шартномаи баимзорасида фаъолияти асосии корхонаи муштарак истеҳсоли маҳсулоти сурмаи симобдор дар дохили ҷумҳурӣ ба шумор меравад.

АМИТ «Ховар»

Таъмини шаҳрвандон бо кор

Дар давоми моҳҳои январ – апрели соли ҷорӣ наздик ба 35 ҳазор нафар шаҳрванд доир ба масъалаи таъмин бо шуғл муроҷиат намуданд, ки ба 12 ҳазору 827 нафари онҳо мақоми бекорӣ дода шуд. Тавассути татбиқи чорабиниҳои Барномаи мусоидат ба шуғли аҳолӣ дар маҷмӯъ 8 ҳазору 258 нафар шаҳрванд бо ҷойи кор таъмин гардиданд, ки ин 28 фоизи нақшаи барномаро ташкил медиҳад. Аз ҷумла, ба воситаи квотаҳо 675 нафар ва тавассути корҳои фардӣ 560 нафар соҳиби ҷойи кори доимӣ гардиданд,- иттилоъ доданд аз бахши робита бо ҷомеаи Вазорати меҳнат ва ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ ба мухбири АМИТ «Ховар».

АМИТ «Ховар»

Икром БОБОЕВ, муҳаррири бюллетен, Умед АБДУВОҲИТОВ, корманди лоиҳавӣ

ШАРҲИ КОМЁБӢ

«БА МАКТАБИ МО БАТАРЕЯИ ОФТОБӢ ОВАРДАНД...»

ТҶМ «ОДРИ Нов» амалӣ намудани лоиҳаи «Рушди устувори иҷтимоӣ-иқтисодии минтақа тавассути идоракунии самараноки захираҳои табиӣ дар вилояти Суғд»-ро давом дорад. Дар доираи лоиҳа иншоотҳои иҷтимоӣ, ки ба таъминоти иловагии рӯшноӣ, гармитаъминкунӣ, оби гарм ва қувваи барқ эҳтиёҷ доранд, бо агрегатҳое, ки аз ҳисоби нурҳои офтоб энергия мегиранд таъмин карда шуда истодаанд, инчунин чорабиниҳо оиди истифодабарии самараноки манбаъҳои табиӣ, маҳз оиди сарфакорона истифодабарии ашёҳои сӯзиш (ҳезум, ангишт ва ғ.) гузаронида шуда истодаанд ва корҳо оиди гарминигоҳдории биноҳо амалӣ шуда истодаанд. Таваҷҷӯҳи хоса ба чунин муассисаҳои ҷамъиятӣ, ба монанди муассисаҳои томактабӣ ва мактабӣ, инчунин беморхонаҳо ва табобатхонаҳо нигаронида шудааст.

Дар ҷараёни амаликунии лоиҳа аз тарафи комиссияи тендерӣ талабномаҳо барои гузоштан ва таъмин намудан бо батареяҳои офтобӣ, гелиохушккунакҳо барои мева ва сабзавот, коллекторҳои офтобӣ, тафдон ва оташдонҳои каммасраф, гарминигоҳдории биноҳо бо роҳи гузоштани масолеҳи шишагӣ-пластикии ҳавоногузар, инчунин дигар масолеҳи сохтмон барои гарминигоҳдорӣ қабул карда шуданд. Лоиҳаи мазкур дар панҷ ҷамоат, аз он ҷумла дар ноҳияи Ҷ. Расулов ба амал татбиқ шуда истодааст.

Шарту шароитҳо дар муассисаҳои ҷамъиятӣ беҳтар карда шуда истодаанд, махсусан барои хонандагони мактабҳо, ки дар мактаби худ компютер доранд, аз набудани нерӯи барқи мутамарказ акнун вобастагӣ надоранд. Ана оиди ин масъала чӣ менависад талабаи синфи 10а-и мактаби таҳсилоти умумии № 16-и ҷамоати Ғулакандоз Рӯзалӣ Рустамов:

«Ҳамчун иштироккунандаи якчанд олимпиадаҳои фанни ҷумҳуриявӣ ва хориҷӣ гуфтанӣ ҳастам, ки имрӯз барои инсон дар роҳи расидан ба камолоти илму дониш Интернет яке аз омилҳои асосӣ мебошад. Вақте, ки мактаби моро ба шабакаи Интернет пайваст намудан, мо хело хурсанд шудем, ки ба мо боз шароитҳои мусоиди илмомӯзӣ фароҳам оварда шуданд, вале қувваи барқро ҳар доим қатъ мекарданд ва

мо наметавонистем аз компютер ва Интернет истифода барем. Имрӯз дар мактаби мо умуман шарту шароитҳои дигар муҳайё аст, зеро ба мактаби мо батареяҳои офтобӣ оварданд, ки ин амал ба имконияти бе маҳдудият истифодабарии компютер ва Интернетро дод. Бо ёрии Интернет ман имконияти дар барномаи лагери тобистонаи донишгоҳи «Benjamen Franklin» иштирок намуданро дод. Инчунин бо воситаи Интернет ман почтаи электронии сафоратхонаи ИМА-ро пайдо намудам ва дар давоми 1 моҳ ба саволҳои барномавӣ ҷавобҳои худро ирсол намуда даври 1-умро гузаштам. Дар даври 2-юм ман барои вохӯрӣ бо намояндагони сафорати ИМА таклиф карда шудам.

Дар давоми як моҳ ҳар рӯз дар Интернети мактабӣ машғул шуда ба бисёр натиҷаҳо ноил шудам. Аз номи худам ва аз номи 1325 хонандагони мактабамон миннатдории худро ба роҳбарии мактабамон ва «ОДРИ Нов» баён мекунам, ки мактаби моро бо батареяи офтобӣ таъмин намуданд».

МБЭ барои ҷамоат

Бешубҳа, ин яке аз мисолҳои амаликунии бомуваффақияти лоиҳа мебошад, ки ба дигар шахсони ҳавасманд низ имконияти ибрат гирифтан барои истифодабарии манбаъдаи энергияи офтобиро, на танҳо дар муассисаҳои ҷамъиятӣ, балки дар хонаводаҳо низ медиҳад.

Мактаби мазкур инчунин бо гелиоколлекторҳо барои гирифтани оби гарм аз ҳисоби нурҳои офтоб таъмин карда мешавад.

Ба ҳисоби умумӣ дар н. Ҷ. Расулов 10-то тафдон, 7-то коллектори офтобӣ, 6-то тафдони каммасраф, 5-то гелиохушккунак, 5 батареяҳои офтобӣ тақсим ва гузошта шуданд. Дар 2 нуқтаҳои табобатӣ ва тиббӣ корҳои таъмирӣ барои гармигоҳдории бино гузаронида шуданд, инчунин гузоштани таҷҳизоти биогазӣ дар ҳудуди кооперативи «Сабзавоткор» ва хоҷагии деҳқонии «Яккатут» ба нақша гирифта шудааст.

P.S Лоиҳаи ТҶМ «ОДРИ Нов» «Рушди устувори иҷтимоӣ-иқтисодии минтақа тавассути идоракунии самараноки захираҳои табиӣ дар вилояти Суғд» аз ҷониби Иттиҳоди Аврупо дар ҳамкорӣ бо АСТ СА (Британияи Кабир) сармоягузорӣ шудааст. Дар чаҳорчӯбаи лоиҳа чорабиниҳо оиди омӯзонидани ҷомеаҳои маҳаллӣ ба масъалаҳои самаранокии энергетикӣ ва таъминоти нерӯи барқ, бо роҳи ҷорӣ намудани истифодабарии МБЭ, гузаронида мешаванд.

Панҷ КЭҶ дар назди ҷамоатҳо ташкил карда шудаанд. Амалиётҳои гузоштани дастгоҳҳои МБЭ дар объектҳои иҷтимоӣ ва хоҷагиҳои намоишӣ бо мақсади тағйир додани мафкураи аҳолии маҳаллӣ оиди амнияти энергетикӣ, омӯзиш ва паҳн намудани донишу малака идома дорад.

Энергетикаи бодӣ — яке аз соҳаҳои энергетика буда, барои истифодабарии энергияи шамол – қувваи кинетикии массаҳои ҳавоӣ дар атмосфера хос гардонида шуда аст. Энергияи бодро ба намудҳои нерӯи барқарор-шаванда алоқаманд мекунанд, зеро он маҳз натиҷаи ҳаракати офтоб мебошад. Дар охири соли 2009 иқтидори умумии тамоми генераторҳои гузошташуда 157 гигаваттро ташкил дод, ки аз нишондоди соли 2000 шаш маротиба зиёд мебошад.

Энергетикаи бодӣ

Давомаш. Аввалаш дар шумораҳои гузашта

Ҷиҳати иқтисодии нерӯгоҳи барқӣ-бодии хурд

Дар Россия чунин андешида мешавад, ки истифодабарии генераторҳои шамолӣ дар ҳаёти маишӣ барои таъминоти нерӯи барқ на чандон мувофиқи мақсад аст, ба ин чунин омилҳо сабаб шуда метавонанд:

- Арзиши гарони инвентор (барои коркард кардани ҷараёни (токи) тағйирёбанда ва доимӣ аз генератори бодии ~ 220В 50Гтс гирифташаванда (ва дар вақти синхронизатсиякунонии он бо фазаи шабакаи беруна мавриди коркунии генератор дар як вақт)) истифода бурда мешавад, ~ 50 %- арзиши умумии таҷҳизотро ташкил медиҳад.
- Нархҳои гарони батареяҳои аккумуляторӣ - (ҳамчун манбаъи муттасили нерӯи энергетикӣ дар ҳолати набудан, ё ки гум шудани шабакаи беруна истифода бурда мешавад) тахминан 25%-и арзиши умумии таҷҳизотро ташкил мекунад.
- Баъзан, барои таъмин намудани нерӯи барқи мунтазам ва бо эътимод ба чунин асбоб (таҷҳизот) генератори дизелиро, ки арзишаш бо арзиши тамоми таҷҳизот баробар мебошад, илова мекунанд.

Дар айни замон, новобаста ба баландшавии нархҳои асбобу таҷиҳизотҳои шомили энергия, арзиши аслии нерӯи барқ на онқадар арзиши гарони назаррасро дар ҳаҷми асосии истеҳсолот, дар муқоиса бо дигар хароҷотҳо, ташкил мекунад; аз ҳама чизи муҳим барои истеъмолчӣ эътимоднокӣ ва устувории таъминоти нерӯи барқ боқӣ мемонанд.

Омилҳои асосие, ки ба гароншавии нерӯи барқи аз генераторҳои бодӣ гирифташаванда оварда расондаанд, инҳо мебошанд:

- Зарурияти ба даст овардани нерӯи барқи дорои сифати саноатӣ (дар саноат истифодашаванда) ~ 220В 50 Гтс (истифодабарии инвертор лозим аст)
- Коркунии автономӣ дар давоми якчанд муддат зарур аст (истифодабарии аккумуляторҳо даркор аст)
- Кор кардани муттасил барои истеъмолчиён лозим аст (истифодабарии генератори дизелӣ зарур аст).

Дар вақти ҳозир аз ҳама роҳи мақсадноктари сарфакорона гирифтани нерӯи доимӣ, ё ки тағйирёбанда (лаппиши тағйирёбанда), энергияи ғайри дорои сифати саноатӣ аз генераторҳои шамолӣ ва баргардондани он ба гармӣ бо воситаи ТЭН-ҳо барои гармкунии хона ва гирифтани оби гарм мебошад. Ин схема якчанд ҷиҳатҳои афзалиятнок дорад:

Манбаъи садо	Дарачаи садо, дБ
Ҳадди дардноки шунавоии инсон	120
Садои турбинаи муҳаррики реактивӣ дар дурии 250 м	105
Садо аз асбоби метинӣ (отбойный молоток) дар масофаи 7 м	95
Садои мошинаи боркаш дар суръати ҳаракати 48 км/с дар дурии 100 м	65
Садонокӣ дар идора	60
Садои мошинаи сабукрав дар вақти нишондоди суръати ҳаракат 64 км/с	55
Садои генераторҳои бодӣ дар масофаи 350 км	35—45
Муҳити садонокӣ дар вақти шабона дар деҳа	20—40

- Гармкунӣ (ягон бино, гармхона ва ғ.) яке аз тарзҳои асосии истеъмоли нерӯи барқ, аз тарафи ҳар як хонадон
- Нақшаи генератори шамолӣ ва автоматикаи идоракунӣ тамоман осон карда мешавад
- Нақшаи автоматика ба таври оддӣ, аз якчанд релеи гармӣ сохта шуданаш мумкин аст
- Ҳамчун аккумулятори энергия бойлери оддиро (асбоби дар зарф обҷӯшонанда) бо об барои гармкунӣ ва таъмини оби гарм истифода бурдан мумкин аст
- Истифодабарии гармӣ на онқадар ба сифат ва мунтазамӣ зарур мебошад: имконияти нигоҳдории ҳавои хонаро дар диапазонҳои васеъ 19 -25 °C ва дар бойлероҳои оби гарм таъминкунӣ 40—97 °C, бе зарар нисбати истеъмолчӣ, мавҷуд аст.

Ҷиҳатҳои экологии энергетикаи бодӣ

Партоваҳо ба атмосфера

Генератори бодии иқтидораш 1 МВт ҳар сол партоваҳои CO_2-ро ба атмосфера 1800 тонна ва SO_2-ро 9 тонна, инчунин оксиди азотро (нитроген) то 4 тонна кам мекунад.

Мувофиқи баҳогузории Global Wind Energy Council то соли 2050 энергетикаи бодии ҷаҳон имконияти кам намудани партоваҳои ҳарсолаи CO_2-ро то 1,5 миллиард тонна фароҳам меорад.

МБЭ

Садо

Таҷҳизотҳои барқӣ-бодӣ ду намуди садоро мебароранд:

- Садои механикӣ - садо аз кори ҷузъҳои механикӣ ва электрикӣ (ин садо дар таҷҳизотҳои барқӣ-бодии муосир тақрибан мушоҳида карда намешавад, вале дар намуди таҷҳизотҳои кӯҳнаи бодӣ ба таври назаррас шунида мешавад)
- Садои аэродинамикӣ - садои шав-шув аз сабаби таъсири ҷараёни шамол ба парраҳои таҷҳизоти бодӣ (дар вақти чарх задании парраҳо аз назди манораи таҷҳизоти бодӣ)

Дар айни замон, барои муайян кардани дараҷаи садои таҷҳизотҳои бодӣ, танҳо усулҳои ҳисобкунӣ истифода бурда мешаванд. Усули новобастаи санҷиши (ҳисобкунии) садои шав-шув, маълумоти дастрасро нисбати садонокии таҷҳизотҳои бодӣ намедиҳад, зеро дуруст муайян кардани садонокии таҷҳизоти бодӣ аз садои шамол дар айни замон имконнопазир аст. Дар наздикии бевоситаи генератори бодӣ дараҷаи садо дар тири чархи шамолӣ аз 100дБ ҳам гузаштанаш мумкин аст. Намунаи чунин ҳисобҳои ғалати сохтмонӣ генератори Гровиан шуда метавонад. Аз сабаби баланд будани садонокӣ, таҷҳизот тахминан 100 соат кор кард ва баъд он таҷзия карда шуд.

Қонунҳое, ки дар Британияи Кабир, Олмон, Ҳолланд ва Дания қабул карда шудаанд, садонокии иншоотҳои барқӣ-бодиро рӯзона то 45 дБ ва шабона то 35 дБ маҳдуд намудаанд. Масофаи камтарини байни иншооти бодӣ ва хонаҳои истиқоматӣ 300 метр мебошад.

Давом дорад

Стратегияи рушди иҷтимоӣ - иқтисодии ҷамоати Тағояки ноҳияи Спитамен

Давомаш. Аввалаш дар шумораҳои гузашта

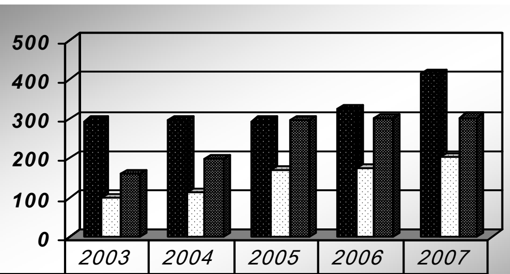

	2003	2004	2005	2006	2007
Таваллуд	295	297	295	324	413
Никоҳ	100	112	169	176	204
Муҳоҷират	160	200	298	303	304

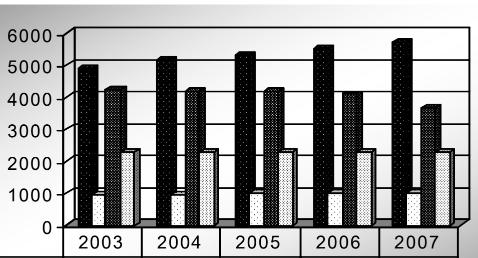

	2003	2004	2005	2006	2007
Бачагони то 16 сола	4901	5171	5291	5505	5697
Нафақахӯрон	951	960	983	1000	1019
Коркунони соҳаи кишоварзӣ	4241	4200	4186	4100	3680
Шумораи оилаҳо	2260	2264	2272	2280	2292

3. Устувории зисти ҷамоат аз бисёр ҷиҳат аз дараҷаи шуғли аҳолӣ вобастагӣ дорад.

· Имкониятҳои мавҷудбудаи баланд бардоштани шуғли аҳолии аз ҳисоби зиёдтар васеъ намудани доираи ҳизматҳои пулакӣ ва ташкили объектҳои инфрасохтории истеҳсолоти агросаноатӣ, таъминоти обу энергия ва ғ. ба таври пурра истифода намегардад.

4. Ҷудо намудани қитъаҳои замин барои ташкил намудани хоҷагии хусусии иловагӣ ва сохтмони хона барои оилаҳои нав боиси ташкилии иқлими хуби рушди устувории ҷамоат дар солҳои оянда мегардад.

· Чунин қарор бояд ба воситаи имтиёзҳои гуногуни молиявию қарзӣ ва пешниҳоди дастгирӣ аз ҷониби роҳбарияти ҷамоат ва кумитаҳои маҳаллӣ амалӣ гардад.

Диққат: бӯҳрони молиявие, ки ба тамоми мамолики пешрафтаи олам ва ҳамчунин ба Россия, Қазоқистон ва дигар давлатҳои ИДМ паҳн гардидааст муҳоҷирии меҳнатиро аз ҷамоати Тағояк ба миқдори 100 – 150 нафар хеле паст хоҳад кард.

· Таҷрибаи мамолики хориҷа оиди сохтмони манзил барои ин гурӯҳи аҳолӣ бояд мавриди истифода қарор гирад (қарзи имтиёзноки гаравӣ).

5. Аз сабаби он, ки муҳоҷирии мардон ба мамолики дигар ба вуқӯъ пайвастааст ҳиссаи занон дар соҳаи иҷтимоӣ – иқтисодии ҷамоат сол аз сол меафзояд. Чунин равиш дар солҳои минбаъда шояд, ки афзояд.

· Бинобарон ҷалби васеъи занон ба истеҳсолот омӯзиши онҳоро ба касби мардона, мислӣ: механизатор (дар хоҷагии қишлоқ), кор дар таҷҳизот, мошин ва аппарат (дар саноат), дар маъмурият ва дигар соҳаҳо – дар компютер талаб мекунад.

3. Сармояи табиии ҷамоати Тағояк: баҳодиҳии қиёсии иқтидори заминӣ

Сармояи табиӣ – замин, ҷангал, канданиҳои фоиданок, захираҳои обӣ ва дигар унсурҳои онҳо амалан барои таъминоти устувории ҳаёти аҳолии ҷамоат истифода мегардад. Аз рӯи дараҷаи кифоягии сармояи табиӣ ҷамоати Тағояк ба сарзаминҳои хуби вилояти Суғд тааллуқ дорад. Замини ҳосилхези ҷамоат метавонад сарчашмаи некӯаҳволии аҳолӣ ва рушди иҷтимоӣ – иқтисодии ҷамоат гардад.

Иқтидори заминии ҷамоати Тағояк бо маълумоти ҷадвали зерин ифода меёбад:

Ҷадвали №3

№	Номгӯи замини истифодашаванда	Ҳамагӣ, га	Бо % ба нишондоди умумӣ
I.	Фонди заминӣ (дар ҳудуди ҷамоат)	6640	100
1	Маҳсулоти кишоварзӣ	5265	79,3
2	Қитъаҳои заминии наздиҳавлигӣ	401	6,0
3	Заминҳои президентӣ	126	1,9
4	Чарогоҳҳо	500	7,5
5	Минтақаи бешазор	23	0,4
6	Дар зери замин буда	245	3,6
7	Дигар захира	80	1,2
II	Заминҳои корам	3420	100%
1	Аз он:		
2	Обёришаванда	2120	62,0
3	Лалмӣ	1300	38,0

Ҷадвали №4 (бо ҳисоби гектар)

Категорияи хоҷагиҳо	Миқдори аъзоён	Масоҳати замин		Аз он ҷумла				
1. ХД Саодат	100	68	0,68	11,5	7,5	42,4	6,6	
2. ХД Янгиобод	123	174,3	1,42	80,0	11,6	18,7	55,3	9,2
3. ХД Камолот	115	203,6	1,77	104,7	1,9	19,3	58,6	20,1
4. ХД Учтеппа	314	556,2	1,77	224,5	8,3	59,4	157,6	107,1
5. ХД Садо	115	114,8	1,00	34,3	3,8	17,4	36,3	23,2
6. ХД Оқолтин 2008	141	116,5	0,83	29,5	4,9	21,3	51,9	9,1
7. ХД Нормурод ота	131	99,7	0,76	27,4	1,4	19,9	49,7	1,8
8. Турдибек ота	135	127,3	0,94	28,3	2,6	20,4	57,3	19,1
9. ХД Парвоз	113	93,3	0,83	23,6	-	16,3	41,2	12,2
10. ХД Шавкат - 4	429	363,5	0,85	113,6	0,7	65,4	153,6	31,2
11. ХД Баҳор	108	90,5	0,84	22,6	-	12,7	41,4	13,4
12. ХД Рӯдакӣ	114	131,9	1,15	23,4	0,3	16,9	38,9	52,5
Хамагӣ	1938	2140,4	1,10	723,2	43,0	330,1	749	295

Қисми асосии (79,3%) иқтидори замине, ки дар ҳудуди ҷамоати Тағояк ҷойгир аст бо киштукори маҳсулоти кишоварзӣ вобаста аст. Ин заминҳо байни хоҷагиҳои деҳқонӣ дар ҳудуди хоҷагиҳои ба номи Сатторов ва Бобоев тақсим гардидааст. Ҳаҷми асосии маҳсулоти кишоварзӣ дар ин хоҷагиҳо истеҳсол мегардад, ки ҷои шуғл барои қисми бештари аҳолии қобили меҳнати аҳолии ҷамоат ба ҳисоб меравад.

Баҳодиҳии иқтидори заминии хоҷагиҳои калони деҳқониву фермерии ҷамоати Тағояк, ки зиёда аз 100 аъзо дорад аз рӯи тақсимоти категорияҳои алоҳида замин судманд аст. Ба ҷадвали №4 нигаред.

Масоҳати замине, ки барои истеҳсолоти кишоварзӣ мувофиқ аст байни хоҷагиҳои деҳқо-

нӣ ба таври адолатнок тақсим шудааст. Масалан, дар чунин хоҷагиҳои деҳқонии калон мисли Парвоз, Шавкат, Баҳор, Оқолтин соли 2008 ба сари ҳар аъзои хоҷагӣ – 0,83 га, дар ХД Саодат – 0,68 га ва ХД Нормурод ота – 0,76 га рост меояд. Аз ҳама нишондоди баланд дар хоҷагиҳои Камолот ва Учтеппа – 1,77 га ва 6 хоҷагиҳои Янгиобод – 1,42 га бар сари ҳар як аъзо мушоҳида мешавад.

Бояд қайд кард, ки дар дигар ХД масоҳати замин ба ҳисоби як аъзои хоҷагӣ дар ХД Ҳосилот 2007 ва ХД Рахмонбердӣ ота байни 1,52 га ва 7,56 га ҷойгир аст. Як қисми ХДФ 2 – 2,8 га замин бар ҳисоби ҳар як аъзои хоҷагӣ дорад.

Резюме: ислоҳоти адолатноки замин дар асоси иштироки васеъи аҳолӣ, қабули чорабиниҳои асосии давлатӣ бо мақсади танзим намудани чорабиниҳои замину андоз, молиявию қарзӣ иқлими хуби иҷтимоӣ – иқтисодиро фароҳам меоварад ва он сарчашмаи муҳими таъминоти ҳаёти устувор ба ҳисоб хоҳад рафт, ки маблағи зиёдро талаб намекунад.

Давом дорад

Ботир ҲАМЗАЕВ, корманди лоиҳавӣ

Баҳрагирандагони лоиҳаи “РБМ” дар соли 2010 420 с/га ҳосил помидор рӯёниданд

HELVETAS Together for a better world

Дар соли 2010 ТҶМ «ОДРИ Нов» дуюм марҳалаи лоиҳаи «Рушди Бозори Маҳаллӣ»-ро, ки аз тарафи ташкилоти хориҷии Хелветас дастгирӣ ёфтааст, ба итмом расонид.

Охираш. Аввалаш дар шумораи гузашта

Моҳи майи соли 2010 дар ГФ-ии ноҳияи Ҷ. Расулов «Рӯзи саҳроӣ ва мубодилаи малакаҳо» ташкил карда шуда буд, ки дар он фермерон аз ҷамоати Овчи Қалъачаи н. Б. Ғафуров ва ҷ. Тағояки н. Спитамен иштирок намуданд. Иштирокчиёни рӯзи саҳроӣ бо усулҳо ва тарзҳои парвариши навъҳои тезпази помидор, шинондани ниҳолҳои помидор дар замини кушода ва парваришу нигоҳубини кӯчатҳо шинос шуданд.

Апробатсияи *(тафтишу таҳқиқи кишти зироат барои муқаррар намудани сифату ҳосилнокии он)* майдонҳо гузаронида шуданд, ки дар рафти он имконияти аз ҳар гектар гирифтани ҳосили помидор ба ҳисоби миёна то 400 сентнер муайян карда шуд. Махсусан бояд қайд намуд, ки дар рафти ҷараёни парвариши помидор аз сабаби қимматнокии нуриҳои минералӣ ва воситаҳои ҳифзи растаниҳо, биоусул ба таври васеъ пахн карда шуд. Маҳз 76%-и миқдори умумии фермерон усули дар боло зикр шударо *(ба бюллетени №4, Апрели 2011 нигаред)* истифода бурда натиҷаҳои дилхоҳ ба даст оварданд, ки ба арзиши аслӣ ва сифати ҳосили ба даст овардашуда таъсири мусбии худро расонид.

Дар ҷамоати Ғӯлакандоз 2 майдони намоишӣ, дар ҷамоати Янгиҳаёт - 1, дар ҷамоати Тағояк-1, дар ҷамоати Овчи Қалъача 3 майдони намоишӣ интихоб карда шуда буданд. Дар майдонҳои намоишӣ 9 навъи помидор бо истифодабарии ҳар гуна

Рушди бозори маҳаллӣ

агротехнологияҳо шинонида шудаанд. Таҳлили хоки ҳамаи майдонҳои намоишӣ гузаронида шуда, натиҷаи таҳлилҳо муайян карда шуданд. Асосан мониторинги рушди зироатҳо ва машваратдиҳии фермерон дар вақти ташрифҳои муқаррарӣ, ё ки дар мавриди таклифи худи фермерон дар ҳолати ба вуқӯъ омадани муаммоҳо дар заминҳои онҳо гузаронида мешаванд. Масъалан, соли гузашта дар н. Б. Ғафуров бо муаммои паҳншавии касалиҳои растаниҳо дар майдонҳои парвариши помидор дучор шуданд, ки дар натиҷа муайян карда шуд, ки сабаби пайдо шудани касалиҳо ин миқдори зиёди боришот дар давраи нашъунамоёбӣ мебошад. Агроном-мушовири лоиҳа дар якҷоягӣ бо фермерон якчанд чорабиниҳоро барои аз байн бурдан ва суст намудани оқибатҳои касалиҳо гузаронид.

Инчунин бояд қайд намуд, ки аз рӯи дархости ГФ машваратҳо оиди масъалаҳои зерин расонида шуданд:

- омода намудани тухмиҳо барои кориш, дорупошӣ
- тайёр намудани кӯчатҳо барои кӯчаткунӣ дар гармхонаҳо
- профилактика ва усулҳои мубориза муқобили касалиҳои помидор дар шароити гармхона
- муаммои мутобиқкунонии навъҳои нав ва талаботи навъҳои помидори воридшаванда
- касалиҳои занбӯруғӣ ва бактериядори помидорҳо.

Дар марҳалаи лоиҳавӣ 7 мактаби саҳроии фермерон (МСФ) дар ноҳияҳои Б. Ғафуров, Ҷ. Расулов ва Спитамен ташкил карда шуданд.

МСФ ҷараёни гурӯҳии омӯзиш буда, аз ҷониби бисёр давлатҳо, ташкилотҳои ғайридавлатӣ ва оҷонсиҳои байналмилалӣ барои тараққӣ додани идоракунии якҷояи истеҳсолот (ИЯИ) истифода бурда мешуд. Нахустин МСФ-ҳо аз тарафи Ташкилоти Озуқа ва кишоварзии СММ (ФАО) дар Индонезия соли 1989 ташкил ва ба амал татбиқ карда шуда буданд ва аз ҳамон вақт бештар аз ду миллион фермерон дар тамоми гӯшаву канори Осиё чунин намуди омӯзишро гузаштаанд.

Ҳамин тавр дар н. Б. Ғафуров 3 МСФ бо миқдори умумии 51 нафар фермерон ҳамчун иштирокчиён, бо миқдори умумии 15 гектар кишти помидорӣ, ташкил карда шуданд.

Дар н. Спитамен як МСФ бо миқдори 20 нафар фермерон, ки онҳо низ ба парвариши помидор дар майдони умумии 6,50 гектар замин равона карда шудаанд, ташкил карда шуд.

Инчунин дар н. Ҷ. Расулов дар ҷамоати Ғӯлакандоз ва Янгиҳаёт 3 МСФ бо иштироки 48 нафар фермерон бо майдони умумии 14 гектар ташкил карда шуданд.

Дар гузаронидани МСФ 119 фермерон иштирок намуда чунин донишҳоро аз худ намуданд:

Интихоби тухмиҳо; харитаи технологӣ; коркарди сабзавот; роҳҳои баланд бардоштани ҳосилнокии хок; мафҳуми коркардҳои байни ҷӯякҳо; намудҳои нуриҳои минералӣ; поруҳои органикӣ; компост; гармхонаҳо; таҷрибагузаронӣ; интихоби ҷой ва роҳҳои таҷриба; ороиши майдони таҷрибавӣ; доруҳои биологӣ; зараркунандаҳо ва касалиҳои растанӣ; сабзишҳо дар гармхонаҳо; профилактика (тадбирҳои пешгирӣ) ва чораҳои муборизабарӣ бар зидди зараркунандаҳо; кишт дар гармхона; нигоҳубини гармхона; мӯҳлат ва меъёрҳои обмонӣ;

вайроншавии физиологии растанӣ; хусусиятҳои морфологӣ ва биологии помидор; тайёркунии хок дар мавсими баҳор; морфологияи заракунандаҳо; совкаи тирамоҳӣ ва совкаи пахта; ширинча (тля); кӯчат кардан; амалия; схемаи кӯчаткунӣ; мулчаронӣ - (бо коғаз, пахол, торф ва монанди ин пӯшондани болои хоки кишт барои пайдо нашудани алафҳои бегона ва намии хок); касалиҳои ҳалокатовар; фитофтора (касалие, ки аз ин занбуруғ ба амал меояд); антракноз (навъи касалии решаи растаниҳо); алтернария; низоми агроэко ва ғ.

Баъд аз нақшабандии якҷоя бо корхонаҳои коркардкунӣ 50 нафар фермерон навъҳои нави саноатии помидорро дар майдони 8 гектар парвариш намуданд, понздаҳ хоҷагиҳои деҳқонӣ аввалин бор худашон кӯчаткунии зери плёнкавии ниҳолҳои помидорро оғоз намуданд, ду гурӯҳ аз қатори 25 нафар фермерон қарзҳо аз ФҚХ «Нов Кредит» гирифтанд ва зиёда аз ними фермерон усулҳои биологии парвариши помидорро ва тарзҳои мубориза бар муқобили заракунандаҳои зироатро (габрабракон, трихограмма, ИСО, моеъи бордосӣ, златогузка ва ғ.) аз худ намуданд. Гурӯҳ барои мубориза бар зидди заракунандаҳои зироатпарварӣ ташкил карда шуда, ба он 8 дона асбоби дорупошӣ, инчунин захираҳои нигоҳдоранда дар намуди даҳони фаранг (медный купорос), сулфур (олтингӯгирт), сатилҳо, дока ва ғайра барои тайёр намудани ИСО дода шудаанд.

Соли 2011, чӣ тавре ки ба шумо хабар дода будем, «ОДРИ Нов» амалӣ намудани марҳалаи нави лоиҳаи «Рушди Бозори Маҳаллӣ»-ро оғоз намуд ва гузаронидани фаъолияти минбаъдаро дар минтақаи мақсадноки лоиҳа - ҷамоати Овчи Қалъачаи н. Б. Ғафуровро ба нақша гирифта аст:

Миқдори умумии ГФ 7-то (95 фермеронро дар бар мегирад)

Масоҳати умумии парвариши помидор: 25 га, ҳосили умумии дар назар дошташуда 1000 тонна.

Шартнома бо комбинати консервабарорӣ оиди дастрас намудани 100 тонна помидор ва бо оҷонсиҳои савдо 250 тоннаро ташкил медиҳад.

ИШТИРОК

Иштирок, ё ки ҷалб шудани ҷомеа худ аз худ рӯй намедиҳад. Ҷомеаро бояд ҳавасманд кунонид.

Маводи таълимии мазкур барои касоне пешбинӣ шудааст, ки фаъолияташон ба чунин ҳавасмандкунӣ равона карда шудааст. Ин як намуди дастурамал барои мутахассисони сафарбаркунии ҷомеа мебошад, ки барои тағйирёбии иҷтимоӣ дар ҷомеа ба самти рушд ва паст кардани сатҳи камбизоатӣ фаъолият мебаранд.

Давомаш. Аввалаш дар шумораи гузашта

ФАСИЛИТАТСИЯ (Мусоидат намудан)

Промоутер бояд натанҳо малакаи омӯзгорӣ (тренерӣ), балки инчунин малакаи фасилитатсия (мусоидат намуданро) низ дошта бошад.

Фасилитатор кист?

Калимаи фасилитатсия (facilitation) дар тарҷума аз забони англисӣ маънои осон намудани ягон чиз, мусоидат намудан ба ягон чизро медиҳад.

Фасилитатсияро дар вақти зарурати ба гурӯҳ қабул кардани ягон қарор, ё ки пешакӣ муайян кардани роҳҳои ҳалли ягон муаммо истифода бурдан мумкин аст. Ҳолатҳое мешаванд, ки одамон «ба як махраҷи ягона» омада наметавонанд, ба сарбастагӣ (ноилоҷӣ) дучор мешаванд, мана дар ҳамин маврид фасилитатсия хело зарур ва ба таври ғайриоддӣ фоиданок мебошад.

Фаъолияти фасилитатор аз чиҳо иборат аст:

-Рӯзмара омода мекунад.
-Муҳокимаи гурӯҳиро оиди мавзӯъи интихобшуда муайян мекунад.
-Лаҳзаҳои нофаҳморо возеҳ мекунад.
-Натиҷабарорӣ мекунад.
-Дастгирӣ мекунад ва илҳом мебахшад.
-Одамон ва ақидаҳои онҳоро мепазирад.
-Ҳамаи ғояҳоро таҳқиқ мекунад.
-Фазои озодро ба ҳар як иштирокчӣ муҳайё мекунад.
-Қарорро аз рӯи муҳокимаи гурӯҳӣ қабул мекунад.
-Мусбӣ рафтор мекунад.

Барои промоутерон

Фасилитатсия чист	Чӣ фасилитатсия намебошад
Фасилитатсия –ин муҳокима аст	Фасилитатсия – ин ҳикоя, ё ки лексия намебошад
Фасилитатсия – ин рушди гурӯҳ мебошад	Фасилитатсия – ин ҳал намудани муаммоҳои хусусӣ ва шахсӣ намебошад
Фасилитатсия – ин саҳми ҳар як нафар ба кор мебошад	Фасилитатсия – ин танҳо посухи ҷавобҳо намебошад

-Созишномаи аз тарафи гурӯҳ қабулшударо муқоиса ва тасвият мекунад.
-Қоидаҳои за тарафи гурӯҳ қабулшударо таъқиб мекунад.
-Дигаронро гӯш мекунад ва дарк мекунад.
-Кайфияти оташин ва пурҷӯшро таҳомул мекунад.
-Гурӯҳро ба созиш меорад.
-Гурӯҳро ба самти мақсадҳои гузошташуда пеш мебарад.

Фасилитатсия ва тренинг ҳарду як хел <u>нестанд</u>.
Фасилитатсия ин як сӯҳбати ғайриоддии саволу ҷавоб мебошад.
Фасилитатсия ин ягон гуна афсунгарӣ <u>намебошад</u>.

Фасилитатсия ва тренинг ҳарду як чиз намебошанд. Тренер (омӯзгор, мураббӣ) бояд ба ҳамон маълумоте, ки ӯ ба иштирокчиён мерасонад, соҳиб бошад. Инчунин тренер метавонад ҳамчун аённият ҳикояҳои кӯтоҳ, лексияҳо, эзоҳоти муфассалро истифода барад.

Вақте ки мо бо гурӯҳ ҳамчун фасилитатор кор мекунем бояд танҳо аёниятҳо ва воситаҳоеро истифода барем, ки ба аъзоёни гурӯҳ барои мубодила намудани донишҳо ва бо бинишҳои худ ба як қарор омаданошон, қароре, ки онро қабул, дошта ва амалӣ карда метавонанд, кӯмак расонанд. Дигар хел карда гӯем, фасилитатор худ кам сухан мегӯяд ва бисёр савол медиҳад.

Аз дигар ҷиҳат, бояд қайд намуд, ки фасилитатсия – ин маънои танҳо сӯҳбати саволу ҷавоб нест. Мусоидат намудан ҳамкории дуҷонибаи аъзоёни гурӯҳро ташкил мекунад ва натиҷаи ба даст овардашуда маҳсули ҳаракати муштараки гурӯҳ мебошад, инчунин гурӯҳ метавонад ташаббускорӣ ва ҷавобгариро оиди нақшаҳое, ки он ба вуҷуд меорад, ба худ гирад.

Фасилитатсия дар гурӯҳ - ин ҷараёне мебошад, ки дар он шахси онро баранда ва ба ҳама гурӯҳ мувофиқ, умуман бетараф мебошад ва бо шаъну обрӯи худ ба гурӯҳ оиди қабул кардани қарор фишор намеорад, лекин барои пешравии гурӯҳ ба роҳи ҳалли муаммоҳо ва қабули қарорҳо, бо мусоидат намудан барои ноилшавӣ ба кори самараноки гурӯҳ, кӯшиш ба харҷ медиҳад.

Вазифаи фасилитатор – овардани гурӯҳ ба созишҳои муайян, гирифтани натиҷаҳои аниқ дар сӯҳбатҳо.

Фасилитатор – ташкилотчии муҳокимаи самараноки мубодилаи маълумот байни одамон дар гурӯҳҳо.

Фасилитатор ба пешрафти фаъолияти ҳамаи гурӯҳҳо, на балки ба пешрафти ягон гурӯҳчаҳои хурд, тоифаи одамон, ё ки шахсони алоҳида ҷавобгар мебошад.

Фасилитатор дар ҳар як баҳсу мунозира бетараф мемонад ва фикру андешаи худро пеш намебарад ва бо зӯрӣ қабул намекунонад.

Ҳамин тавр, моҳияти кори фасилитатор – ин ташкил намудани ҳамкорӣ байни аъзоёни гурӯҳҳо, бо мақсади ноил шудан ба натиҷаи вазифаҳои сӯҳбатҳои муайян, вохӯриҳо, ҷаласаҳо ва ғ. мебошад.

Давом дорад

Как продать Солнце?

Можно вполне законным способом

Окончание. Начало в предыдущем номере

«Барки Точик» ставит только на гидроэнергию

В Таджикистане пока нет ни одной частной местной или зарубежной компании, которая бы занималась производством электроэнергии из альтернативных источников – Солнца, ветра, термальных вод или биогаза. Об этом «ФК» заявил заместитель председателя госэнергокомпании «Барки Точик» Абдулло Курбонов.

Владельцы таких частных энергокомпаний могут продавать излишки электроэнергии своим соседям или государству через существующие сети распределения «Барки точик» и иных операторов.

Как отмечают эксперты, в связи с отсутствием первых частных производителей не выработан четкий механизм передачи этой энергии другим потребителям. Согласно закону это может осуществляться через госкомпанию «Барки Точик» как посредника или посредством обычных госзакупок со стороны «БТ» и дальнейшей перепродажи ее потребителям. В целом, как стало известно из беседы с представителями «Барки Точик», они пока «прохладно» относятся к перспективам использования солнечной и иной энергии по стране. Основные аргументы – это дороговизна оборудования и высокая себестоимость производимой энергии. Пока гидростанции являются самыми дешевыми источниками электричества, и государство делает ставку на ГЭС.

Первые «альтернативные» киловатты

Стоит отметить, что первые подвижки в вопросе получения энергии из альтернативных источников уже имеются. В последние годы несколько экспериментальных установок по производству солнечной энергии и ветровой энергии были установлены в ряде горных районов Бадахшана, Припамирья и Кулябской зоны в рамках гуманитарных проектов Фонда Ага-Хана и других организаций.

Также, как сообщил на одном из бизнес-форумах президент страны, в центре Душанбе установлены порядка 100 портативных солнечных коллекторов, питающих дорожные лампы освещения. Несколько лет назад в Вахдатском районе страны при содействии ученых Академии наук Таджикистана были поставлены несколько установок по производству биогаза, которые показали свою эффективность и выдают пользователям – частным фермерским хозяйствам газ и жидкие органические удобрения. Начало положено, необходимы дальнейшие усилия общества, включая чуткое внимание правительства, для более активного и успешного освоения возобновляемых источников энергии.

Исмоил Курбанов

Источник: ИА "Авеста"

Икром БАБАЕВ, редактор бюллетеня

ИСТОРИЯ УСПЕХА

ФЕРМЕРЫ ПОЛУЧАЮТ УСТОЙЧИВЫЕ ДОХОДЫ

Окончание. Начало в предыдущих номерах

Насим Бузургхонов, специалист программ:
“Для устойчивого и эволюционного развития созданных цепочек организованы три сельскохозяйственных кооператива. Программными сотрудниками организации была проведена колоссальная работа, направленная на создание сельхозобъединений. Формирование кооператива является очень трудным и длительным процессом. В связи с этим, из числа активных фермеров и лидеров фермерских групп, созваны общие собрания и сформированы три первичных потребительских кооператива: “Сохибкор ЛТД” (Ашт), “Сабзаводткор-1” (Джаббор Расулов) и “Фондарье” (Айни). В целом, тенденция развития новосозданных объедений является перспективной. Она несет за собой увеличение доходов каждого из фермеров в масштабах работы кооператива”.

Хайрулло Бойматов, председатель сельскохозяйственного кооператива «Сабзаводткор - 1»:
“Активные фермеры фермерских групп при фасилитации «АППР Нау» объединились в сельскохозяйственный кооператив. Предпосылкой данного объединения является отсутствие доступа фермеров к качественному сельскохозяйственному пакету, налаженному каналу сбыта, выходу на внешние рынки. В 2010 году на базе первичного кооператива нам были предоставлены необходимые оборотные ресурсы для поддержки фермеров. В сезон сбора урожая и работы с перерабатывающими предприятиями были предоставлены ящики. В вегетационный период пленка и опрыскиватели. Наш кооператив состоит из 11 высококвалифицированных специалистов: агроконсультантов, экономистов, механизаторов. В перспективе мы планируем оказывать услуги фермерам наших фермерских групп, количество которых достигает до 300 человек”.

Развитие местного рынка

В Таджикистане, несмотря на значительные успехи в экономическом развитии, решение проблем бедности остается одной из главных задач правительства.
Проблема связана не только с последствиями гражданской войны, экономического кризиса и проблемами переходного периода. Во многом она определена особенностями демографического развития и доступа населения к базовым услугам.
Таджикские фермеры сталкиваются с массой ограничений, среди которых отсутствие доступа к потенциальным рынкам, где они могли бы продавать свои продукты. Имеется несколько причин для этого. Одной из них является отсутствие доверия и нестабильные отношения между производителями, переработчиками и потенциальными покупателями.
Другой проблемой является отсутствие достоверной информации о рынках и финансовых ресурсах. Производители, а также переработчики и торговцы не имеют информации о процедурах экспорта и таможенного оформления. Ещё одна проблема, которая закрывает доступ к потенциальным рынкам, - это малые производственные объёмы отдельно взятых местных производителей, и как считают специалисты - из-за слабого развития кооперативов и сотрудничества между фермерами, что ведёт к спонтанному производству и разнородности товара.
Эти и другие проблемы сельскохозяйственного сектора стали одной из основных причин реализации проекта «Развитие местного рынка» в Аштском, Айнинском, Дж. Расуловском, Ганчинском и Спитаменском районах Согдийской области.

Рустам Каримов, председатель кооператива «Сохибкор ЛТД»:
“Мы, совместно с «АППР Нау», в рамках проекта «РМР», из числа 7 активных фермеров джамоата сформировали сельскохозяйственный кооператив. Первичный кооператив функционирует согласно стратегии развития джамоата Ошоба по направлениям животноводство и садоводство. Нами разработан операционный план действий. Согласно данному документу осуществляется работа по улучшению деятельности фермеров в группах. Со стороны нашего кооператива поддерживается цепочка производитель – переработчик абрикоса и ангорской шерсти. Заключены предварительные договора на поставку сельхозпродукции на рынки столицы. В перспективе мы планируем тесно сотрудничать с «АППР Нау» с целью развития региона в экономическом аспекте”.

Набиджон Ахатов, эксперт:
“В Республике Таджикистан создание кооперативов, хотя и медленно, но продвигается, и также, как во всем мире, роль кооперации в развитии сельского хозяйства становится весьма важным и необходимым. Три новосозданных кооператива в целевых джамоатах является весьма важным и весомым делом. Функционирование первичного кооператива в джамоате Гулакандоз оказало огромную помощь в развитие фермерских групп района. Успешное развитие таких кооперативов в большей мере изменит положение сельхоз производителей, даст возможность освоения новых рынков, снижения затрат, увеличения ассортимента, увеличения объемов, а также тесного сотрудничества с перерабатывающими предприятиями и торговыми компаниями**”.**

P.S *В пяти целевых джамоатах приняты и реализуются «Стратегии развития джамоатов». 90% участников, поддерживаемых ЦДС, активно вовлечены в экономическую и производственную деятельность, 80 % получают устойчивые доходы, 90 % участников улучшили продовольственную безопасность. Общее количество целевых групп составляет 1475 семей. В пяти целевых джамоатах создано 5 демонстрационных участков, проведено более 70 тренингов и консультаций. В результате проведенных 7 рабочих встреч поддержаны и развиты связи с поставщиками сельхоз ресурсов и МЗФ. Кроме того, обучена и активирована сеть консультантов, действующая во всех целевых районах, которая предоставляет консультации, как целевым фермерам, так и другим жителям джамоата. При фасилитации проекта была организована областная ярмарка сельхозпродукции в поселке Мархамат джамоата Ошоба Аштского района. Бенефициары приняли участие в 5 республиканских и международных ярмарках. Проведены 8 обменных визитов между активными участниками проекта, направленные на партнерство и долгосрочное сотрудничество. Проведены 2 инвестиционных дня, 2 районные ярмарки сельхозпродукции. За 3 года работы проведено 4 крупных обменных визита, на которых приняли участие более 35 гостей из Узбекистана, Кыргызстана, Ирана, США, Италии, Аргентины, Голландии, Англии. В числе гостей были представители международных организаций ICARDA, IFAD, FAO, Фонд Агахана, а также представители районых органов власти, Институтов животноводства, организаций, работающих по поддержке национальных ремесел.*

Джамшед ЮСУПОВ, исполнительный директор АРТЗ

«Я сердце оставил в Фанских горах...»

Юрий Визбор

Безусловно, в мире есть немало мест, где природа дарит человеку свою красоту, но вряд ли найдется еще такой уголок, где на небольшом пространстве у подножия снежных гор, окруженных лесами, под безоблачно-синим небом рассыпаны разноцветные озера, вода которых переливается всеми красками - от нежно-зеленой до темно-лиловой. Сложные пересечения хребтов и следы древних ледников, оставивших после себя валы морен, создали условия для образования множества озер в уединенных ущельях и горных цирках. В Фанских горах насчитывается до 30 озер с холодной прозрачной водой, рожденной на снежных вершинах, - они образовались в результате таяния и отступания ледников. Наиболее крупные – легендарное Искандеркуль, славящиеся неповторимой игрой цвета Куликалонские озера, Алауддинские, озеро Алло и Маргузорские озера (их называют еще Семь озер).

На склонах гор и в долинах рек Арг, Сарымат, Арчамайдан, Каракуль встречаются живописные заросли арчовника, а также берёза, тополь и облепиха, широко распространены кустарники - шиповник, барбарис, смородина. Пологие горные склоны покрыты коврами душистых трав, здесь растут чаир, эремурус, астрагалы, полынь, мята, чабрец...

Еще в 70-е годы прошлого века романтику Фанских гор воспел Юрий Визбор, в советское время эти места привлекали десятки тысяч туристов со всего СССР. После развала страны поток турситов из России сюда, по понятным причинам, почти иссяк, но сегодня, все возвращается на круги своя! И мы с друзьями решили пройти маршрутом, где не ступала нога российского туриста, по крайней мере, последние 20 лет! Мы отправляемся по одному из самых интересных маршрутов в Фанских горах – «Магиян – Семь озер – Пуштикуль - Дугдон – Искандеркуль». Местечко Магиян – это еще не Фаны, но у него есть свое особенное, неповторимое очарование. Чтобы попасть в Фаны, нам необходимо далее переправиться через перевал Комичора и спуститься к озеру Хазорчашма - одному из цепи Семи озер (Маргузорские), которые по праву считаются жемчужиной Фанских

Развитие туризма

гор. После знакомства с озерами мы поднимаемся на перевал Товасанг, огибаем местность Дуоба и устраиваемся на ночлег в палатках на берегу озера Пштикуль, где нашему взору предстает удивительная панорама: с одной стороны – необыкновенное по красоте озеро, с другой – горные вершины.

Дальнейший путь лежит через поляну Арча-майдан: нам предстоит перейти перевал Дукдон и переночевать в арчовой роще. С раннего утра маршрут продолжается: спускаемся к подножию перевала и идем вниз по течению реки Каракуль до кишлака Саратог и далее до озера Искандеркуль – чтобы полюбоваться красотой окутанного легендами озера...

На протяжении маршрута ежеминутно наслаждаешься первозданной красотой природы: горные реки, чистейшие озера, высокие горы, арчовые леса с причудливо изогнутыми деревьями – кажется, что лес заколдован, а вокруг не деревья, а сказочные лесные духи. По дороге встречаем местных чабанов и жителей летовок, гостеприимно приглашавших нас отдохнуть и побеседовать с ними за дастарханом, отведать настоящий кефир, чай и лепешки, испеченные в тандыре.

Наиболее благоприятное время для посещения Фанских гор – это вторая половина июня и август. До недавнего времени проще всего попасть сюда можно было через пограничный пост, соединяющий Самарканд и Пенджикент (из Узбекистана в Таджикистан), но в конце 2010 года этот переход был закрыт (по инициативе Узбекистана), и сегодня самый удобный способ добраться в Фаны - через Душанбе и Худжанд (в оба города есть регулярные авиарейсы из Москвы). Если вам необходима помощь — есть смысл связаться с Ассоциацией развития туризма Зерафшана (АРТЗ, www.ztda-tourism.tj).

В нашем офисе в Пенджикенте можно получить бесплатно информацию о районе и маршрутах, транспорте, возможностях проживания в гостевых домиках (очень рекомендую!), взять на прокат по доступным ценам туристическое снаряжение - спальники, палатки и многое другое, воспользоваться услугами опытного гида-проводника и переводчика.

Ўринбой УСМОН, Тожикистон Ёзувчилар Иттифоқи аъзоси, Ҳожи Содиқ номли мукофот эгаси

ЙЎЛ ЧЕТИДАГИ ТАБАССУМ

Давоми. Боши ўтган сонда.

Орадан йиллар ўтган бўлсада, у фожиали воқеани Анварберди ҳозиргача унута олмайди. Ўшанда 2005 йилнинг қиш чилласи – январ ойи эди. Бир кун олдин қалин қор ёғди, эртасига ҳаво пича илиди ва баланд тоғли Шаҳристон довонига кўчки тушди. Довоннинг икки тарафида юк ташувчи ва енгил машиналар қаторлашиб кетди. Агар кундузи йўл тозаланмаса, тунда совуқ кучайган маҳал ҳайдовчилар ва йўловчиларнинг азоб чекишлари аниқ эди. Йўл ишчилари жуда тез ишлашарди. Лекин уларнинг олдига раҳбарларидан бири келиб, қайтадан кўчки тушиш хавфи борлигини айтиб, ишни тўхтатишни талаб қилди. «Майли, сиз бориб уйчани иситиб туринг, биз ортингиздан тез етиб борамиз», деди ишчилардан бири. Раҳбар кетиши билан ишчилар йўлни тозалашда давом этишди.

Орадан ўн-ўн беш минут ўтдими-йўқми, қўққисдан тепадан кўчки юмалади ва қочишга улгурмаган уч ишчи унинг тагида қолди. Афсуски, ҳар учови ҳам ҳалок бўлди...

Анварберди фалокат жойига тезда етиб борди. Ишчиларни кўчки тагидан чиқаришди. Шаҳристонга Душанбедан Тожикистон Нақлиёт вазири муовини, Хужанддан Суғд вилояти ижроия Ҳокимияти нақлиёт, алоқа ва коммуни-

катсия бўлими мудири Қобилжон Усмонов етиб келишди. Уларнинг ҳар иккови ва Анварберди уч кунгача ҳалок бўлганларнинг қон-қариндошлари билан бирга бўлишди.

Жумҳурият Ҳукумати розилиги билан Молия вазирлиги ва Тожикистон касаба иттифоқи ҳалок бўлганларнинг ҳар бирининг оиласига энг оз иш ҳақига нисбатан 102 баравар миқдорда маблағ ажратди. Бундан ташқари, бу оилалардаги болаларни балоғат ёшига етгунча қаровга олишга қарор қилинди.

«Биз миннатдормиз! Пул топиш мумкин, лекин ҳамма ҳам сизлар каби одамгарчилик қила олмайди. Биз сизнинг вақтингизни соат-соатга, ҳатто минутларгача тақсимланишини яхши биламиз. Лекин сизлар – вазир муовини, ҳукумат бўлими раҳбари ва катта бир идоранинг бошлиғи уч кунгача биз билан бирга оёқда турдингиз. Бу ишни ҳамма ҳам қила олмайди. Мен бу узун умрим давомида нималарни кўрмадим. Эҳ… Билмадим, балки ҳозир орадан ўттиз йил ўтгандир, бир раис партиядан ҳайдаб юборишади, дея қўрқиб ўттиз ёшли тракторчининг жанозасига бормаганди…»

Анварберди шаҳристонлик саксон ёшли бу қариянинг сўзларини ҳозиргача унутган эмас…

«Шаҳристон» дарвозаси ўрнини излаб…

- Келинглар, озгина дам олайлик, Анварбердининг ҳамроҳларидан бири катта тош устига ўтириб, таклиф қилди. - Биз – тоғликлар яёв юришга одатланганмиз, лекин сизларнинг оёғингиз толиб қолгандир…

Анварберди муовини Исломхўжа Авлиёев ва Шаҳристон ноҳияси йўлсозлик ва йўлдан фойдаланиш идораси бошлиғи Берди Раҳимбердиевга қаради.

- Бу яхши таклиф, роса беш километр йўл босибмиз. То қуёш ботгунча яна уч-тўрт соат вақт бор, бошқа жойлар билан танишишга ҳам вақтимиз етади, - деди Берди Раҳимбердиев.

Бир неча кундан буён Анварберди Авлиёев, Раҳимбердиев ва йўл лойиҳасозлиги институти ходимлари билан бирга Шаҳристонда йўл ўтадиган ерларни ўрганарди. Улар тоғда қадамба-қадам ҳар бир ерни ўрганишарди. Бу ерлардаги излардан олдин чўпонлар, от ва қўйлар юргани кўриниб турарди.

Бу ерда Анварберди яна ўша уч жонни олиб кетган фалокатни эслади. Аслида бу фожиани унутиш осон эмас эди. Айний ноҳияси тарафдан Шаҳристон туннели дарвозасини аниқлаш пайтида ҳам ана шу ҳалокатли кўчки кўз ўнгидан ўтди.

Вилоят ижроия ҳокимияти нақлиёт, алоқа ва коммуникатсия бўлими мудири Қобилжон Усмонов, мазкур бўлим ходими Тожибой, Айний ноҳиясидаги йўлдан фойдаланиш идораси бошлиғи ва Анварберди тоғда қанча яёв юриб, ниҳоят бўлажак туннел дарвозаси ўрнини аниқлашди.

«Худо хоҳласа, бир неча йил ўтиб, туннел очилади ва ана шундан кейин одамлар на кўчкидан қўрқишади, на сел келиб қолишидан. Йўл кафтдек силлиқ бўлади». Анварбердининг хаёлидан бу гаплар ўтар экан, кўз ўнгида йўловчилар, ҳайдовчиларнинг кулги тўла кўзлари пайдо бўлди.

Бошлиқлик буйруқ бериш дегани эмас

Уч нафар йўл ишчисини ҳаётдан олиб кетган фалокатдан роса бир йил олдин Анвардердини масъул вазифага таклиф этишганди. 2004 йилда Тожикистон Жумҳурияти Ҳукумати қарорига кўра Суғд вилоятидаги нақлиёт ва йўл хўжаликлари бирлаштирилди. Шу тариқа «Суғд вилояти Хужанд нақлиёт бошқармаси давлат муассасаси» юзага келди. Бу муассасага Анварберди Эгамбердиевни бошлиқ қилиб тайинлашди.

Бир томондан икки идорани бирлаштиришнинг афзаллик томонлари бор эди: икки куч бирлаштирилди. Энди нақлиётчиларнинг ўзлари йўлларнинг сифатини яхшилаш ва назорат этиш имконига эга бўлишди. Ўша пайтда бошқармада 75 киши ишларди. Бошлиқнинг тўрт нафар муовинидан бири - Исломхўжа Авлиёев вилоят йўлларини беш бармоғидек яхши биларди. Чунки у узоқ йиллар собиқ йўллар бошқармасига раҳбарлик қилганди.

Анварберди йўллар ҳолатини яхшилаш масаласида биринчи навбатда айнан Авлиёхўжаевга суянарди.

Давоми келгуси сонда

Набижон АҲАТОВ, агроном

Ток ўстириш ва парваришлаш усуллари

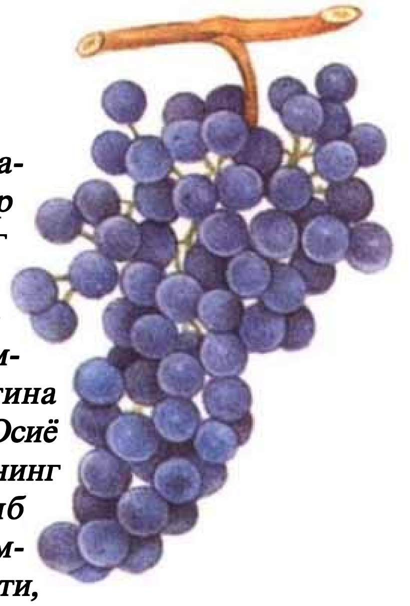

Ток ер юзидаги энг қадимги гулли ўсимликлар сирасига киради. Табиатда ток токсимонлар оиласига кирувчи лионалар туркумига мансуб ўсимликдир. Табиатда токсимонларнинг 2 туркуми мавжуд бўлиб, улар 600 га яқин турга ажралади. Токсимонлар оиласига кирадиган Витис туркуми халқ хўжалигида катта аҳамиятга эга. Бу туркумнинг 70 тури ўсимлик дунёсида кенг тарқалган. Европа-Осиё гуруҳига биргина Витис Винифера тури кириб, унинг ватани Ўрта ва Кичик Осиё ҳудуди ҳисобланади. Марказий Осиё мамлакатларида узумнинг кўплаб егулик, майизбоп, винобоп навлари етиштирилиб кўпайтирилади. Ўрта Осиёда етиштирилган Ҳусайни, Нимранг, Чарос, Келин бармоқ, Нажими, Октябрь, Чарос мускати, Ҳасайни, Ўзбекистон мускати каби узум навлари дунёга машҳурдир.

Давоми. Боши ўтган сонларда.

Токнинг асосий зараркунандалари

Филлоксера (ток бити) – ток шираси ҳам дейилади, сўрувчи ҳашаротлар гуруҳига киради. У фақат токда яшайди. Филлоксера сўрган жойларда, яъни йўғон ва попук илдизларида шиш, тугун, бўртмалар ҳосил бўлади. Шира тушган жойларида чириш, тўқималарда емирилиш бошланиб, сўнгра илдизлар қурий бошлайди.

Ток барг ўровчиси – кемирувчи ҳашарот бўлиб, барг ёзувчи ҳашарот суғориладиган узумзорларда кўп учрайди ва зарар келтиради. Бу зараркунанданинг қуртлари, узум ғунчаси, гуллари, ғўра ва етилиб қолган меваси билан озиқланади. Зараркунанда кенг тарқалиб қолса, ҳосилнинг 50-60 фоизини нобуд қилади. Учинчи авлод қуртлари ўз даврида 5 тадан 23 тагача ҳужумга зарар етказади, узумлар чирий бошлайди, узум шарбатига ҳам таъсир қилиб икки баробар кам шарбат чиқади ва ундан тайёрланган винолар лойқа, сифатсиз, бузилувчан бўлади. Бу зараркунанда ветегатсион даврига қараб 3-4 та авлод беради. Ғумбаги токларнинг пўстлоғи остига оқ пилла йиғиб, тўкилган хазонлар остида, узум бошлари орасида қишлайди.

Капалаклари апрелнинг иккинчи ўн кунлигида учиб чиқиб ток гулининг ғунчаларига 1-5 гача тухум қўяди. 5-6 кундан кейин тухумдан қуртчалар чиқа бошлайди. 1-авлодга мансуб битта қурти 40-60 та ғунчани, гулни, тугунчани кемиради. Қуртлар узум гулларини ўргимчак уясидай тўр билан ўраб, бошқа ғунчаларга ўтади.

Кураш чоралари – токларни ток барги ўровчисидан муҳофаза қилишда тупларни ўз вақтида, сифатли парваришлаш, токларни кўтариб боғлашда новдаларга ёруғлик ва шамол тегиб туриши, токлар вегетатсия даврида камида икки марта хомток қилиниши керак. Ток барг ўровчиси зарарлаган узумзор химиявий препаратлар билан уч марта дориланади.

Қўлланадиган препаратлар, айниқса, 0,2 фоизли (100 л-сув-200 гр фазолон) фазолон, антио, бензофосфат ва 54-58 бўлган фосфор-органик препаратлар қўлланилганда яхши натижа берган.

Ток барг ўровчисига қарши кураш – оидиум (кул) касаллигига қарши кураш билан бирга қўшиб ўтказилганда яхши натижа берган. Юқорида кўрсатилган препаратларга 06-08 фоиз каллоид олтингугурт қўшиб пуркалади. Биопрепаратлардан энтобактерин-3 ни қўшиб қўлланилса ҳам натижаси яхши бўлади.

Давоми келгуси сонда

КАЛЕНДАРЬ СОБЫТИЙ

Всемирная премия Energy Globe 2011

Особый интерес представляют проекты, охраняющие и сберегающие ресурсы, энергию, а также те, которые предполагают использование возобновляемых или не загрязняющих окружающую среду ресурсов.

Участвовать могут все: частные лица и компании, школы, университеты и другие учреждения. Участие является бесплатным, крайний срок подачи заявок – 15 июня 2011 года.

Ежегодно ENERGY GLOBE привлекает участников со всего мира, которые представляют в целом около 800 проектов. Премия присуждается в категориях: земля, огонь, вода, воздух и молодость.

Победителей Всемирной премии за устойчивое развитие ENERGY GLOBE поздравят на торжественной церемонии, которая будет транслироваться по телевидению по всему миру. Также победителям в каждой категории будет вручена премия в размере 10 000 евро.

Более подробную информацию о подаче заявок и условиях участия, включая подробный список возможных проектов в каждой категории, предлагает официальный сайт: www.energyglobe.info

Источник: **http://www.advantageaustria.org/**

Грантовые программы компании фонда Perkins Investment в 2012 году

Программа Канадской компании Perkins Investment, входящая в венчурный фонд Kleiner Perkins Caufield & Byers предлагает гранты в размере до $50,000 (в большинстве случаев от $5,000 до $30,000) на срок не более одного года, как для начинающих, так и для активно развивающихся фондов местных сообществ, а также, где это необходимо, для поддерживающих организаций и ассоциаций фондов местных сообществ. Компания Perkins Investments на протяжении 14 лет занимается инвестированием в различные отрасли промышленности, в новые разработки науки и техники, в развитие альтернативных источников энергии. Компания каждый год выделяет на развитие альтернативных источников энергии свыше $180 млн. Средства будут направлены на строительство ветряных электростанций и гидроэлектростанций, в технологии получения энергии из геотермальных источников энергии и продуктов сжигания биомассы.

Гранты, предлагаемые Фондом Perkins Investment, предоставляют возможность фондам местных сообществ в развивающихся странах инвестировать в то, на что часто очень сложно привлечь местные ресурсы, – собственное организационное развитие.

Фонд предлагает ограниченное число малых грантов (до $5000) для участия в различных международных мероприятиях и конференциях. Приоритет будет отдаваться настоящим или бывшим грантополучателям Фонда. Заявки на стипендии могут подаваться в любое время. Потенциальным заявителям нужно будет предоставить письмо о намерениях на одной странице с описанием мероприятия и запросом на финансирование.

Гранты не будут предоставляться:

- На выполнение конкретных проектов;
- Только на регрантинг;
- На административные расходы, не связанные напрямую с организационным развитием;
- На уже выполненную деятельность;

Условия участия:

Заявителям необходимо прислать письмо о намерениях в размере не более трех страниц на электронную почту: info@perkinsinvest.com

Заявление и все сопроводительные документы должны быть на английском или французском языке. Рассмотрение заявлений завершается в июне. Прошедшие конкурс студенты смогут выехать в Канаду к началу учебного семестра.

Персонал Фонда определит соответствие базовым условиям участия и будет готов предоставить консультации по предлагаемым видам деятельности. Фонд распределяет гранты три раза в год, но письма о намерениях будут приниматься в любое время.

Сроки приема заявок в 2012 г.:

- 29 февраля
- 13 июня
- 25 октября

Более подробная информация и условия участия на сайте http://www.perkinsinvest.com

Источник: www.infogrant.ru

Бюллетени иттилоотӣ - таҳлилии
"Тараққиёт. Қадамҳои аввалин"
Мақсад - мусоидат намудан ба вуҷуд овардани шароит
барои барпо кардани ҷамъияти шаҳрвандии демократӣ
тариқи таъмин кардани дастраси адолатона ба
иттилоот дар байни барномаҳои тараққиёти
ташкилотҳои ҷамъиятии маҳаллӣ ва
ташкилотҳои байналхалқӣ
барои аҳолии минтақаҳои деҳоти вилояти Суғд.

Бюллетен бо дастгирии Иттиҳоди Аврупо
бо ҳамкории ACT CA/Christian Aid
нашр мешавад.

Оиди мундаричаи маводҳои дар бюллетен овардашуда ТҶМ “ОДРИ Нов” масъулиятро ба зиммаи худ мегирад ва фикру ақидаҳои маводҳои нашрияи мазкур нуқтаи назари Иттиҳоди Аврупоро инъикос намекунад.

This programme is implemented by “ASDP Nau”. The views expressed in this publication do not necessarily reflect the views of the European Commission.

Ҷумҳурии Тоҷикистон,
вилояти Суғд, ш. Хуҷанд,
к. Ленин, хонаи 20, ҳуҷраи 34
Тел. (992 3422) 4-53-20; 6-03-62
Web: www.agencynau.tj
E-mail: office@agencynau.tj

Андоза А3/А4, адади нашр 90 нусха
Ба чопаш санаи 06.06.11 имзо шуд
Ройгон паҳн мешавад
Аксбардор: Д. Дадобоева
У. Абдувохитов

Мудири иҷроия: Ҷ. Қаюмов
Муҳаррир, саҳифабанд ва
ороишдиҳанда: И. Бобоев
Тарҷумонон: Ҷ. Юсуфов
Ҷ. Эшматов